

GRUNDLAGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 12/1999 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om statsrådet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 16 november 1999 regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om statsrådet (RP 145/1999 rd) till grundlagsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsrådet Seija Salo, statsrådets kansli
- lagstiftningsrådet Sami Manninen, justitieministeriet
- professor Ilkka Saraviita
- professor Kaarlo Tuori.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om statsrådet ändras för att motsvara bestämmelserna i den nya grundlagen. Ändringarna gäller statsrådets befogenhet att utfärda normer och dess behörighet i ärenden där republikens president har beslutanderätt samt behörigheten för å ena sidan statsrådets allmänna sammanträde, å andra sidan ministerierna i utnämningsärenden som hör till statsrådet.

Lagen avses träda i kraft samtidigt som den nya grundlagen, den 1 mars 2000.

I motiveringen till lagstiftningsordningen i propositionen anges att lagförslaget följer författningshierarkin enligt grundlagen och avviker inte heller i övrigt från grundlagen. Det kan därför behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Motivering

Av de orsaker som nämns i propositionen och med stöd av erhållen utredning finner utskottet propositionen behövlig och lämplig. Utskottet tillstyrker lagförslaget i propositionen med följande ändringsförslag.

Avsikten är att det i 1 b § skall ingå bestämmelser om att minst fem ministrar skall delta i

förhandlingarna i statsrådet när presidenten fattar beslut där i enlighet med 58 § 1 mom. grundlagen. Kravet på beslutförhet är således detsamma som det som enligt 67 § 3 mom. grundlagen gäller vid statsrådets allmänna sammanträde. Formuleringen av lagförslaget tyder på att presidenten leder behandlingen av ärenden i statsrådet. I själva verket är det fråga om att presiden-

ten då för ordet i statsrådet. Utskottet har ändrat skrivningen av lagförslaget i överensstämmelse med formuleringen av 58 § 1 mom. grundlagen.

Lagförslagets 3 § gäller föredragandena vid statsrådet. Föredragande vid statsrådets allmänna sammanträde är de tjänstemän vid ministerierna som utnämns av republikens president och statsrådets allmänna sammanträde. Utskottet understryker att bestämmelsen inte gäller befogenheten att tillsätta dessa tjänster. Den regleras av andra bestämmelser. Med anledning av 1 mom. önskar utskottet ytterligare precisera att också tjänstemännen vid staben för gränsbevakningsväsendet, som utgör en avdelning vid inrikesministeriet, är tjänstemän i moments mening.

Enligt huvudregeln i 58 § 1 mom. grundlagen fattar republikens president sina beslut i statsrådet utifrån statsrådets förslag till avgörande. Med stöd av 3 mom. fattar presidenten utan statsrådets förslag till avgörande beslut i de ärenden som nämns i momentet samt i ärenden som särskilt anges i lagen och som gäller enskilda personer eller vars innehåll inte förutsätter behandling vid statsrådets allmänna sammanträde. I grundlagen bestäms inte om någon del av dessa ärenden skall beredas vid statsrådets sammanträde eller om de föredras för presidenten utan förberedande behandling där.

I 5 § föreskrivs att de ärenden som republikens president fattar beslut i utan att statsrådet lägger fram förslag till avgörande inte behandlas i förberedande syfte vid statsrådets allmänna sammanträde. Sådana ärenden är på grundval av 1 punkten: utnämning av statsrådet och dess medlemmar samt beviljande av avsked åt statsrådet eller en medlem av statsrådet, förordnande om förtida riksdagsval, benådning samt i självstyrelselagen för Åland avsedda andra ärenden än sådana som gäller landskapets ekonomi. Sådana ärenden är med stöd av samma 1 punkt också alla andra ärenden som presidenten enligt någon annan lag fattar beslut om utan förslag till avgörande från statsrådet. Förslaget innebär en allmän regel som dock kan frångås på grundval av en särskild lag. Utskottet omfattar denna grundläggande lösning.

Ärenden som avgörs utan förslag till avgörande från statsrådet är enligt 5 § 2 och 3 punkten sådana som gäller en främmande stats begäran om agremang, förordnande av en representant för Finland vid högtidligheter utomlands eller meddelanden till presidenten angående riksdagens skrivelser i ärenden som faller inom området för presidentens uppgifter eller behörighet. Utskottet anser att det i lagen kan anges att dessa ärenden skall avgöras utan förslag till avgörande från statsrådet.

Den allmänna behörigheten vid utnämning till tjänster hör enligt 126 § 2 mom. grundlagen till statsrådet. I 7 § 2 mom. i lagförslaget har intagits ett bemyndigande, som föreskriver att fördelningen av utnämningsrätten mellan statsrådets allmänna sammanträde och ministerierna bestäms i reglementet för statsrådet. Med tanke på regleringens klarhet anser utskottet det vara en brist att utnämningsrätten för republikens president inte alls framgår av förslaget. Utskottet har kompletterat momentet genom att ange detta.

I motiveringen till 9 § 2 mom. nämns att ministeriernas arbetsordningar utfärdas som administrativa bestämmelser. Utskottet är inte av samma mening utan anser att klarheten kräver att ministeriernas arbetsordningar alltid utfärdas som ministerieförordningar. Ministeriernas administrativa bestämmelser gällande den interna ordningen behöver inte ingå i ministeriernas arbetsordningar och bör utfärdas under något annat namn.

Lagförslagets 12 § 2 mom. 3 punkt gäller utfärdande av bestämmelser om behörighetsvillkor. Beträffande bemyndiganden att utfärda förordning om detta bör enligt utskottets uppfattning (jfr GrUU 15/1999 rd) beaktas att i den mån behörighetsvillkor krävs för skötseln av de uppgifter som hör till en tjänst, skall bestämmelser om dem utfärdas genom förordning. De kan inte bli beroende av ett särskilt fastställande i varje enskilt fall. Utskottet har ändrat denna punkt utifrån dessa utgångspunkter och infört ett separat 3 mom. om saken. Samtidigt har utskottet slopat styckeindelningen i 2 mom.

Lagen avses träda i kraft samtidigt som den nya grundlagen, den 1 mars 2000, vilket i sig bör anges i ikraftträdelsebestämmelsen. Lagen kan inte träda i kraft före grundlagen, eftersom den bygger på bestämmelserna om utfärdande av förordning i 80 § grundlagen.

Utskottet upprepar vad det framhöll i samband med grundlagsreformen, nämligen att be-

redningen av en totalreform om lagstiftningen gällande statsrådet bör inledas.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår grundlagsutskottet vördsamt

att lagförslaget godkänns med följande ändringar:

Lag

om ändring av lagen om statsrådet

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 30 mars 1922 om statsrådet (78/1922) 2 a § och mellanrubriken före den, sådana de lyder i lag 1120/1993,

ändras 2 § 2 mom., 4 §, 5 § och mellanrubriken före den, 7 och 9 §, 11 § 2 mom. samt 12 §,

dess lagrum sådana de lyder, 2 § 2 mom. i lag 590/1956, 4 § i lag 374/1967 samt 5 § och mellanrubriken före den, 7 och 9 §, 11 § 2 mom. och 12 § i nämnda lag 1120/1993, samt

fogas till 1 §, sådan den lyder i lag 977/1995, ett nytt 3 mom. samt till lagen en ny 1 b § och i stället för den 3 § och den mellanrubrik före den vilka upphävts genom sistnämnda lag en ny 3 § och en ny mellanrubrik som följer:

1 §

(Som i RP)

1 b §

När republikens president *fattar beslut* i statsrådet skall minst fem ministrar delta.

2 §

(Som i RP)

Föredragande i statsrådet

3 och 4 §

(Som i RP)

Behandling av ärenden i statsrådet

5 §

(Som i RP)

7 §

(1 mom. som i RP)

De tjänster vid ministerierna som inte enligt grundlagen eller någon annan lag skall tillsättas av republikens president tillsätts av statsrådet. Om fördelningen av utnämningsrätten mellan statsrådets allmänna sammanträde och ministerierna bestäms i reglementet för statsrådet.

9 och 11 §

(Som i RP)

12 §

(1 mom. som i RP)

Genom statsrådsförordning kan även bestämmas om (*utesl.*) de extraordinarie föredragandena i statsrådet och om särskilda behörighetsvillkor för dem *samt* om ministeriernas organisation (*utesl.*).

Genom statsrådsförordning utfärdas vid behov bestämmelser om examina och andra sär-

*skilda behörighetsvillkor som krävs för en tjänst
vid ett ministerium. (Nytt)*

Ikraftträdelsebestämmelsen
(Som i RP)

Helsingfors den 15 december 1999

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Ville Itälä /saml
vordf. Riitta Prusti /sd
medl. Esko Helle /vänst
Gunnar Jansson /sv
Jouko Jääskeläinen /fkf
Paula Kokkonen /saml

Johannes Leppänen /cent
Hannes Manninen /cent
Pekka Nousiainen /cent
Heli Paasio /sd
Osmo Puhakka /cent
Petri Salo /saml.